

Svalesvev mellom

BOK FAKTA

Stein Kr Martinsen
Hvaler for landkrabber
Dreyer

Tørt om Hvaler

■ Anmeldt av
Øystein Franck-Nielsen
oystein.franck-nielsen@vl.no

Hvis vi antar at landkrabber er kjennetegnet ved at de holder seg på det tørre, så har Stein Kr Martinsens bok «Hvaler for landkrabber» truffet bedre enn intensjonen var.

For hans forsøk på å lage en slags guidebok for besøk-ende på de både vakre og på alle måter interessante Hvaler-øyene i Østfold, er blitt et tørt stykke skrift.

Overfladisk. Forfatteren har en fortid som hytteeier på Hvaler, og det er lett å forstå at en person med interesse for både natur og foto får lyst til å skrive om disse øyene som er stappfulle av severdige områder.

Men dette blir for overfladisk. Han tar naturlig nok for seg de store øyene og grupper av øyer etter tur, men hvert kapittel innledes med lange oppramsinger av faktaopplysninger som hadde passet bedre bakerst i boka. Leseren faller av før han er i gang.

Turene han beskriver, er nokså skissemessig antydning og kartene gir bare delvis hjelp på veien.

Postkortkvalitet. Han motstår gjentatte ganger fristelsen til å gå dypere inn i de virkelig fascinerende tingene. Et eksempel er fenomenet som kalles Hvaler-tufte. Han behandler dem saklig og tørt, mens det i virkeligheten handler om en gåte som noen av våre fremste arkeologer har klødd seg i hodet over i generasjoner.

Boka bærer preg av at forfatteren har støttet seg overdrevent mye på utredninger og kommunale sakspapirer. Trenger vi for eksempel å vite hvor søppelsorteringskontainerne på Hvaler står?

Bildene er på det jevne, med få unntak. Det meste er av postkortkvalitet, og det er ikke nok i dag.

Norske Petter Udland Johansen og sveitsiske Arianna Savall optrådte sammen under Kirkemusikkfestivalen i mars. Nå har de gitt ut plate sammen, og musikken er svevende, skriver Vårt Lands anmelder.

Foto: Oslo Internasjonale Kirkemusikkfestival

Nesten Bach

■ Anmeldt av Lars Flydal

lars.flydal@vl.no

22 310 414

I tillegg til Johann Sebastian Bachs autentiske verk er det et stort tilfang der opprinnelsen er usikker. Denne innspillingen presenterer verk han beundret og bearbeidet, og en kantate som helt nylig er bekreftet å være fra mesterens hånd.

Systematisert. Johann Sebastian Bachs verker er systematisert i Bach-Werke-Verzeichnis (BWV). Denne standardnummereringen er tematisk bygd opp, ikke kronologisk som de mer vanlige opus-tallene som angir rekkefølgen på komposisjonene.

BWV-registeret har et ganske omfattende appendix som angir komposisjoner der opphavsmannen er usikker. Etter hvert blir

CD KLASSISK

Apocryphal Bach Masses II
Masses Magnificat Cantata 150 Sanctus
Gesualdo Consort Amsterdam, Alsfelder Vokalensemble, Hannoversche Hofcapelle, dirigent Wolfgang Helbich
CPO 777 561-2/Codaexww

noen av disse verkene anerkjent som ekte vare, eller forskerne finner ut at det står andre kom-

ponister bak. Bach var opptatt av sine samtidskomponister, han kopierte og bearbeidet en rekke verk. Opphavsrettigheter var en litt løsere betegnelse enn den er i dag.

Wolfgang Helbich har interessert seg spesielt for appendixverkene og med sitt Gesualdo Consort Amsterdam har han spilt inn seks CD-er med verk fra denne katalogen. Han har funnet frem til en rekke interessante verk, - kvalitetsstempelet er der allerede siden Bach fattet interesse for musikken.

Ekte vare? Denne sjettede innspillingen inneholder to messer, et Magnificat og tre Sanctus-satser. Dette er verk Bach har studert og sannsynligvis fremført, men høyst sannsynlig komponert av andre. Men til slutt kommer et verk som ny-

lig er forfremmet fra appendixkatalogen til listen over ekte vare; kantaten *Nach dir, Herr; verlangst mich* som har fått nummeret BWV 150.

Historien rundt denne statusendringen er oppsiktsvekkende.

Musikologene tvilte sterkt på originalitet til dette verket. Helt til Hans Joachim Schulze fant et akronym for *Doctor Conrad Meckbach*, – ved å sette sammen første bokstav i verselinjene fra tre arier i kantaten. Herr Meckbach var borgermester i Mühlhausen der Bach tjenestegjorde tidlig i karrieren, og navnet er dermed også med på å tidfeste verket.

Den vakre kantaten blir fremført i ledig barokkpuls, og de akronyme ariene blir ivaretatt av dyktige solister. Og listen over Bach-verk har fått enda et tilskudd.

■ Anmeldt av
Marianne Lystrup

marianne.lystrup@vl.no 22 310 436

Et vakkert favntak mellom folke- musikk og tidlig- musikk har resul- tert i en betagende, meditatív plate.

Det er noe tidløst, svevende over denne plata med Arianna Savall og Petter Udland Johansen. Musikken bringer tankene hen til hvordan det måtte være å kunne fly – sveve dvelende over landskapet, ha ro, oversikt. Så bærer da også plata navnet *Hirundo Maris*, som er latin for sjøsvale, disse trekkfuglene som flyter på luftstrømmene mellom Catalonia i Spania og Norge.

Følsomt. Der befinner kanskje også disse to artistene og deres medmusikanter seg. Gruppen rommer både tidligmusikere og folkemusikere.

Arianna Savall er fra Sveits og Petter Udland Johansen er oppvokst i Oslo og utdannet blant annet fra Norges Musikkhøgskole.

Sammensmeltet har de laget et følsomt lydbilde som viser at musikk kan være tett beslektet på tvers av både tid, sjangre og breddegrader.

Å høre den norske *Om kvelden når det mørkner*, eller *Bendik og Årolilja* i denne sammenhengen,

CD TIDLIGMUSIKK

Arianna Savall og Petter Udland Johansen
Hirundo Maris/Chants du Sud et du Nord
ECM

Tidløs og svevende musikk

gen, med tidligmusikkens myke instrumentarium så nennsomt brukt som her, er intet mindre enn betagende.

Måten Petter Udland Johansen synger på, vitner om en artist som behersker kunsten å tilpasse uttrykket til det som skal formidles. Både han og Arianna

«Sammensmeltet har de laget et følsomt lydbilde som viser at musikk kan være tett beslektet på tvers av både tid, sjangre og breddegrader»

Savall er sangere som har det man kan ønske seg av utdanning, men likevel makter de å synge så ukunstlet at de kommer oss helt nært.

Den spanske folkesangen *El*

Mariner (Sjømannen) åpner med lyden av havet som vasker mot ei strand, mens instrumentene imiterer litt fjerne fuglelyder. Inn kommer så og Arianna og Petter med en nydelig duett. Nettopp denne tilknytningen til havet deler vi, vikingenes etterkommere med spanjolene.

Formidabel stemme. Stemmepraktiken til Arianna Savall er formidabel. Den er klar og lett som en godværs sommermorgen, ujalte, lys og mild som melk. Fascinerende er det å høre den spanske sangen *Buenas Noches*, der et rytmisk, nesten suggererende akkompagnement på strenger og perkusjon ligger som et driv i bunnen, med Ariannas klare, rolige, avslappede stemme flytende over.

Ariannas egen komposisjon *Le chant des étoiles*, er en instrumental med et stillferdig uttrykk. Det er virkelig så myk og poetisk harpemusikk at hvis du myser litt, kan du kanskje se stjernene hun påstår synger.

Meditativt. Ja det er deilig å hvile i hennes bølgende harpe-spill og forklarede stemmeprakt. Plata rommer enkelte litt friskere sanger, som *Ormen lange* og *Ya salio de la mar*, men storparten befinner seg i dette meditative, svevende leiet.

Flere av sporene er lange og gir oss rikelig tid til å dvele og synke inn i dem. For noen kan det kanskje bli i meste laget med meditatív ro. Men som helhet betraktet, er plata en god og sammenhengende komposisjon, som produsent Manfred Eicher kan notere seg som vellykket.

CD FOLKEMUSIKK

Ottar Kása
ta:lik

EIN SPELEMANN SOM ALT ER STOR

Ein meister med både kniv og bogestrok er **Ottar Kása**. Han byggjer instrument, og i fjor vann han Landskappleiken med sitt felespel. Plateselskapet ta:lik har gjort ein lovnad om å gje ut plate med dei beste spelemennene, og no har dei gjeve oss Ottar. Han spelar på to feler han har laga sjølv. «Feler er spelemannens songrøyst», seier han, og hevdar at kvar fele har sin eigen song. I så fall har han fått til å lage to feler med eit godt mæle. Den mystiske og majestetiske gangaren Nordafjöllsen har ein sorts klang, springaren Venefflamma ein annan. Ottar Kása står i ein rik tradisjon i øvre Telemark, og haustar mellom anna av at morbror hans lærde mange slåttar direkte etter soesonen av den store spelemannen Myllarguten. På plata spelar han Måkalien med friskt driv. Og den underfundige Springar etter Håvard Gibøen, som er både sorgtung og lett på same tid. Plata er komponert med fin variasjon, og syner at vi her har å gjere med ein spelemann som alt er stor, og som vi kan vente oss mykje godt frå framover.

MARIANNE LYSTRUP

CD FOLKEMUSIKK

Knut Hamre, Benedicte Maurseth, Nils Økland, Philippe Pierlot, Elisabeth Seitz
Anima
Heilo/Grappa

GJE OSS MEIR

Eit særst spennande prosjekt er **Knut Hamre og Benedicte Maurseth** sitt, som byggjer bru mellom ulike stilartar og ulike tider. Gjennom bruk av 300 år gamle instrument tek dei oss med på ei lang tonereise, som er på sitt aller mest spennande når dei spelar heilt ny musikk laga for desse gamle instrumenta. Nils Økland har laga komposisjonen som heiter 5736. Der kling hardingfeler saman med viola d'amore, tympanon og viola da gamba. Det har ein dragande og mystisk verknad som ein ikkje har høyrte tidlegare. Anima er platetittelen. Han tyder sjel, og det er lett å seie seg samd i at tittelen høver godt. Her er djupe kjensler og invitasjonar til å la dette møtet mellom gamalt og nytt fylla seg med age og undring. Plata er eit framhald av samarbeidet som resulterte i plata Rosa i Botnen (2006). Det var spennande då, og med Anima har dei berre fått oss til å seie: Ikkje slutt! Gje oss meir av dette!

MARIANNE LYSTRUP

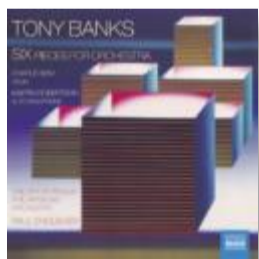
Tradisjonell velklang

■ Anmeldt av **Eldrid Oftestad**

eldrid.oftestad@vl.no 22 310 310

Det overrasker ikkje at Genesis-keyboardisten Tony Banks andre klassiske orkesteralbum *Six pieces for orchestra* minner om filmmusikk. Da han komponerte musikken til filmen *The Wicked Lady*, fikk han muligheten til å jobbe med orkester. Og det ga åpenbart mersmak. Denne gangen har han fått med seg Praha filharmoniske orkester og Paul Englishby som har orkestrert de seks komposisjonene.

Amerikansk film. Og han beveger seg fortsatt i filmmusikkens verden. Ikke så dramaturgisk spennende, men melodisk velklingende. Komposisjonene minner om den mindre komplekse symfoniske filmtradisjon fra USA, som Howard Shore og

CD KLASSISK

Tony Banks
Six pieces for orchestra
Charlie Siem, fiolin
Martin Robertson, altsaksofonist
Praha filharmoniske orkester
8.572986/Naxos Norway

musikken han laget til Ringenes herre. Hobbitten Frodo kunne godt ha skuert ut over landskapet til City Of Gold til Banks symfoniske stykker. Dessuten er det enkeltpartier som er in-

Det er ikke mye spor etter Genesis i bandets keyboardist Tony Banks andre klassiske orkesteralbum.

spirert av filmmusikkkomponist John Williams, som kanskje er mest kjent for musikken til Star Wars-filmene. Spesielt er det tydelig i «Blade». Det er det mest spennende sporet

på albumet, og her får den britisk-norske fiolinisten Charlie Siems briljere. Han er en av Storbritannias nye klassiske stjerne og har allerede rukket å holde flere prestisjefulle kon-

serter i Paris, London, Basel, Oslo og Bergen. Og som Williams har også Banks referanser til impresjonistene Maurice Ravel og Claude Debussy. Spesielt i «Wild Pilgrimage».

Rock. På det første sporet, «Siren», spiller den britiske saksofonisten Martin Robertson solopartiene. Han har arbeidet med de fremste orkestrene i verden, og i oktober spiller

«Han beveger seg fortsatt i filmmusikkens verden»

han med Oslo-filharmonien. Hva med Genesis? Er det spor etter et av progrockens viktigste band? Tja, det måtte være «Blade». I hvert fall er det den som er nærmest i stil en rockelåt.